

Stanowisko Rady Ochrony Pracy
w sprawie działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2017 r.

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 9 czerwca 2018 r. zapoznała się ze „Sprawozdaniem z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2017 r. Dokument przedstawił Główny Inspektor Pracy. W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy przeprowadzili prawie 81 tys. kontroli u 64 tys. pracodawców i innych podmiotów gospodarczych. Działania kontrolne ujawniły nieprawidłowości i wykroczenia przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. Większość z nich dotyczyła niewypłacania lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy, nieprzestrzegania norm czasu pracy oraz przepisów bhp, zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy.

Ubiegłoroczne działania kontrolno-nadzorcze Państwowej Inspekcji Pracy doprowadziły m.in. do likwidacji bezpośrednich zagrożeń dla życia i zdrowia ponad 77 tys. pracowników i innych osób świadczących pracę. 9,6 tys. osób będących stronami umów cywilnoprawnych oraz blisko 7,5 tys. osób pracujących bez żadnej umowy uzyskało potwierdzenie na piśmie zawartej umowy o pracę. 22,3 tys. pracowników różnych branż wykorzystało zaległe urlopy wypoczynkowe. Inspektorzy pracy wyegzekwowali wypłatę wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy na kwotę ok. 136 mln zł dla 87 tys. pracowników oraz przeszło 3 mln zł dla ponad 3 tys. osób pracujących na podstawie umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, wobec których naruszono przepisy dotyczące minimalnej stawki godzinowej. Efektem działań kontrolnych PIP było wprowadzenie – bądź wyeliminowanie nieprawidłowości – ewidencji czasu pracy wobec ponad 75 tys. osób. Równoległe z działaniami kontrolno-nadzorczymi PIP prowadziła wielokierunkowe przedsięwzięcia o charakterze informacyjno-prewencyjnym. Zrealizowany został II etap 3-letniej kampanii „Włącz bezpieczeństwo przy obróbce drewna”. Przeprowadzono I etap 3-letniej ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej „Pracuję legalnie”, pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu. Znacząca liczba pracodawców uczestniczyła w programach prewencyjnych PIP: „Prewencja wypadkowa”, „Budowa. Stop wypadkom!”, „Zdobądź Dyplom PIP”, „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy”. Natomiast w programie „Kultura bezpieczeństwa” udział wzięły 534 szkoły. W roku sprawozdawczym PIP organizowała również konkursy: „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej”, „Poznaj swoje prawa w pracy”, „Bezpiecznie od startu”. Była również współorganizatorem kolejnej edycji konkursu „Bezpieczne gospodarstwo rolne”.

Podsumowując swoje wystąpienie, Główny Inspektor Pracy zwrócił uwagę, że prezentowane sprawozdanie jest świadectwem ogromnego zaangażowania i wysiłku inspektorów pracy w egzekwowanie praw pracowniczych. Ale – jak podkreślił – pokazuje przede wszystkim skalę problemów, z jakimi zmagają się pracownicy, w rozwiązaniu których szukają pomocy Państwowej Inspekcji Pracy. Zwrócił uwagę, że Inspekcja Pracy mogłaby być bardziej skuteczna, gdyby inspektorzy otrzymali dodatkowe instrumenty prawne, adekwatne do obecnych wyzwań i zagrożeń występujących na rynku pracy.

Rada Ochrony Pracy podziela tę opinię. Aczkolwiek – co należy przyznać z satysfakcją – pewne pozytywne zmiany w zakresie poprawy stanu praworządności w stosunkach pracy, eliminacji zjawisk patologicznych zostały już uchwalone przez Sejm i weszły w życie, to jednak zapewnienie efektywności działania Państwowej Inspekcji Pracy wymaga uchwalenia jeszcze kilku zmian. Rada popiera propozycje legislacyjne zgłoszone przez Głównego Inspektora Pracy, a w szczególności:

1. Przyznanie inspektorom pracy prawa do wydawania decyzji administracyjnych skutecznie przekształcających umowy cywilnoprawne w umowy o pracę w sytuacjach, gdy praca na podstawie umów cywilnoprawnych jest świadczona w warunkach charakterystycznych dla stosunków pracy.
2. Zniesienie obowiązku przedstawiania dodatkowego upoważnienia do prowadzenia kontroli, do tego celu winna – jak w innych krajach UE – wystarczać legitymacja służbowa inspektora pracy.

Zdaniem Rady, wprowadzenie powyższych zmian – zwłaszcza uproszczenia procedur wszczynania kontroli – przyczyni się do wzrostu efektywności działań inspektorów pracy, wyeliminuje bariery biurokratyczne mające wpływ na skuteczność i czas prowadzenia kontroli. Podobne wnioski Rada zgłosiła w stanowisku z ubiegłego roku w sprawie „Sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2016 r.”.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie ocenia działalność kontrolno-nadzorczą oraz prewencyjną Państwowej Inspekcji Pracy w 2017 r. Działania PIP w roku sprawozdawczym były prowadzone zgodnie z przyjętym wcześniej programem, który uzyskał akceptację Rady Ochrony Pracy oraz sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Rada docenia konsekwencję inspektorów pracy w egzekwowaniu przestrzegania przepisów prawa pracy. Ich działania przyniosły konkretne, wymierne efekty. Podziękowania należą się także kierownictwu Państwowej Inspekcji Pracy za m.in. podejmowanie nowych wyzwań i ograniczenie barier biurokratycznych w pracy inspektorskiej, co niewątpliwie miało pozytywny wpływ na realizację zadań.

Rada oczekuje, iż podjęte przez głównego inspektora pracy wysiłki na rzecz zwiększenia zatrudnienia w Państwowej Inspekcji Pracy zostaną uwieńczone powodzeniem. Rada deklaruje, iż w pracach nad przyszłorocznym budżetem będzie zabiegać o podwyższenie wynagrodzeń w PIP, aby pozyskiwanie nowych pracowników mogło być skuteczniejsze.